

*Опанасенко К.Р., студентка,
ВСП «КТЕФК ДТЕУ», м. Київ
Науковий керівник: Ярошенко М.Ю.,
викладач іноземної мови*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТИРІВ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДРУГОГО КУРСУ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ У 2022-2023 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Події в Україні з 2020 року кардинально змінили життя кожного українця. Спочатку тривожність викликала підвищена температура тіла, а нині її підсилює сигнал про повітряну тривогу. Ці процеси вплинули на перегляд перспектив та цінностей не лише дорослого населення, але й підлітків. Метою пропонованого дослідження є огляд специфіки формування цінностей здобувачів освіти другого курсу закладів фахової передвищої освіти у 2020-2022 рр.

Цінності охоплюють широке коло елементів. Вони можуть стосуватися освіти, релігії, лояльності, патріотизму, конфлікту інтересів, ставлення до клієнтів та ін. На думку Ю. Шайгородського, цінності можуть бути предметом, що має певну користь і здатний задовольнити ту чи іншу потребу людини; ідеалом, до якого прагне людина; нормою, якої необхідно дотримуватися; значущістю чогось для особистості, соціальної групи, суспільства [6].

У повсякденній діяльності людина зіштовхується з конкретними, реально існуючими природними умовами життя, соціальними та економічними відносинами, наявною культурою. Переважно саме ці умови визначають коло інтересів, прагнень, потреб людей, певну низку можливостей вибору людиною напряму та змістового сенсу своєї діяльності, ті норми й критерії, за якими вона оцінює свою поведінку, свій життєвий шлях та демонструє свою життєву позицію.

Розглядаючи процес формування і виховання особистості, важливо встановити, чим сповнений її духовний світ – якими ціннісним орієнтирами, намірами, настановами, моральними смислами. Адже моральні орієнтири як глибинні орієнтири, ціннісні орієнтації особистості вибудовуються і структуруються в процесі її взаємодії і взаємин з іншими людьми в певному соціокультурному просторі.

Здобувачі освіти, які у 2022-23 н.р. завершують вивчення дисциплін загальноосвітнього циклу, навесні 2020-го року зіштовхнулись з такою проблемою як перша хвиля пандемії. І діти, і вчителі зовсім не були пристосованими до нових умов життя та навчання. Існувала заборона на відвідування закладів освіти, а практика дистанційного навчання у синхронному форматі ще не стала розповсюдженою. Здобувачі освіти виконували завдання, яке розміщували вчителі, самотійно опрацьовуючи

матеріал, оскільки саме в їхніх інтересах було успішно закінчити навчальний рік, вступити до обраного закладу вищої освіти. Коли рівень захворюваності знизився і було розроблено вакцини від вірусу, навчання майже повернулося до звичайного режиму. Головним атрибутом на той час стали маски, які давали змогу захиститись від хвороби, проте подразнювали шкіру. Навчання в умовах карантину стало звичним, тому під час кожної нової хвилі розповсюдження захворювання пристосуватися до дистанційної форми навчання здобувачам освіти ставало простіше. Не став винятком і час після вступу до закладів фахової передвищої освіти. Але, так чи інакше, для кожного здобувача освіти було важливим досягати якихось своїх цілей у різних сферах життя. І під час пандемії ці цілі суттєво змінилися.

Насамперед, виклики пандемії модифікували цінності у сфері навчання (підхід до виконання завдань, самоорганізація, вибір майбутньої професії, саморозвиток тощо), спілкування (важливість особистого контакту, дружби, особистого та публічного простору), життя а здоров'я (дотримання карантинних норм, відстеження власного стану, піклування про близьких). Для частини здобувачів освіти кожен новий карантин ставав випробуванням на стійкість, проте для інших виявився часом для самопізнання та розвитку у різноманітних сферах.

Взимку 2022 року в Україні розпочалась повномасштабна війна. Головною ціллю для кожного українця стало тримати себе та близьких у безпеці. Деякі здобувачі освіти зі своїми рідними виїхали закордон, частина залишилась у себе вдома. Але і тим, й іншим необхідно було пристосовуватись до інакшого формату життя, відмінного від часів пандемії. Психологічний стан від переживання подій спершу блокував будь-які думки про навчання, проте згодом стало зрозуміло, освітній процес сприяє піклуванню про власне майбутнє, а відтак і про своїх рідних, близьких, які можуть потребувати підтримки або допомоги. Головною цінністю, окрім життя та здоров'я, стало те, що відбувається саме зараз.

Варто відзначити, що здобувачі освіти другого курсу, різко відреагували на збройну агресію, а відтак зріс рівень морально-патріотичних цінностей та прояв любові до батьківщини та віри у перемогу.

Повномасштабна війна значно вплинула на подальші цілі. Для здобувачів освіти, які матимуть змогу вступати до закладів вищої освіти після другого курсу, вже постало питання про продовження навчання в українських чи закордонних ЗВО. Ці роздуми триватимуть до кінця навчального року. Зміни до системи цінностей вносять для таких здобувачів освіти подальші вступні іспити та випробування на знання іноземних мов.

Отже, ціннісні орієнтири змінюються у кожного здобувача освіти залежно від подій, які відбуваються в історичній та соціальній перспективі. На здобувачів освіти другого курсу у 2022-23 н.р. найбільший вплив справила пандемія Covid-19 та розгортання повномасштабної війни. Фактично все їхнє

студентське життя виходило за межі традиційного розуміння процесу навчання, що відбилося на цінностях, подальших перспективах та цілях.

Список використаних джерел

1. Воронцова Е., Ївженко Ю. Дослідження ціннісних орієнтацій студентів закладів вищої освіти I-II рівнів акредитації. *Нові технології навчання: зб. наук. праць*. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Київ, 2020. Вип. 93. С. 58–69.

2. Грішнова О. А. Взаємозв'язок цінностей людини й цінностей організації в корпоративній системі. *Формування ринкової економіки: зб. наук. праць. Спец. вип.: у 3 т. Соціально-трудова відносина: теорія і практика*. Київ: КНЕУ. Т. 1. 2010. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/2936/Grishnova.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

3. Канафоцька Г. П. Формування цінностей сучасної людини: фактори, інституції, складові та чинники впливу. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції [«Механізми управління розвитком організаційної культури ЗНЗ»]*. (Київ, 4-5 квіт. 2013 р.). Київ. 2013. URL: http://crs-center.org/wpcontent/uploads/2020/02/form_tsin_such_lyud_for13.pdf.

4. Лавренко О. В. Моральні орієнтації студентської молоді в контексті діалогу культур. *Психологія діалогу і світ людини: зб. наук. праць/ за ред. С. Д. Максименка, Г. В. Дьяконова*. Кіровоград: ФОП Александрова М. В., 2012. Т. 2. URL: https://lib.iitta.gov.ua/6084/1/St_Lavrenko.pdf.

5. Міністерство освіти і науки України. *Навчання в умовах карантину*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2020/5%20prezi-mandziy.pdf>.

6. Шайгородський Ю. Цінності як детермінанти суспільного розвитку. *Сучасна українська політика*. Київ : Центр соціальних комунікацій, 2012. Вип. № 26. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32310638.pdf>